

ASIA: Lausunto Metsähallituksen Kainuun luonnonvarasuunnitelmasta

Kainuun luonnonsuojelupiiri ja Kainuun lintutieteellinen yhdistys ovat tutustuneet luonnonvarasuunnitelmaan ja toteavat siitä yhteisenä lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Yhdistykset pahoittelevat sitä, että luonnonsuojelujärjestöjen, Kainuun ELY -keskuksen ja matkailuasiantuntijoiden kommentointia ja lausuntoja prosessin eri vaiheissa ei ole huomioitu oikeastaan lainkaan suunnitelmassa.

Luonnonvarasuunnitelman merkittävin, koko suunnitelman läpäisevä ongelma, on metsätalouden ylikorostuminen suhteessa muihin metsien arvoihin ja käyttömuotoihin. Metsähallitus ei toteuta sille asetettuja velvoitteita monimuotoisuuden ja virkistyskäytön turvaamisen sekä moniarvoisen prosessin valtion maa- ja vesialueiden suunnittelun suhteen, mikäli hakkuumääriä ei lasketa nyt esitetystä ja suunnitelmaa muutenkin monipuolisteta.

Puunkäytön lisääminen luonnonvarasuunnitelmassa ehdotetulla tavalla ei ole ekologisesti kestävä. Toistaiseksi luonnonvarasuunnitelman raporttiluonnoksessa puhutaan noin 1,4 miljoonan kuutiometrin vuotuisesta hakkuutasotavoitteesta, joka tuotetaan vuotuisella yhdistelmällä noin 4700 ha päätehakkuita sekä noin 12 000 ha harvennushakkuita.

Kehittämisesitykset

Kainuun metsiä tulee siirtää aidosti monikäyttöön vähentämällä tuottovaatimuksia. Valtionmetsien erilaisia käyttötarkoituksia voidaan sovittaa vain, jos hakkuumäärissä palataan 1990-luvun tasolle. Metsät ovat nuortuneet liikaa, niiden puusto on yksipuolistunut ja tavallisetkin metsälajit ovat harvinaistuneet. Jo tehtyjen mittavien luonnonmetsien avohakkuiden ja alentuneen päätehakkuiän vastapainoksi tarvitaan suojeluverkoston täydentämistä.

Kainuun metsien monimuotoisuus ja vetovoima ovat uhattuina, koska Metsähallituksen taloustoimintaa ei mitoiteta luonnon kantokyvyn mukaan, eikä metsien käytön mitoituksessa huomioida velvoitteita luonnon, kulttuuriperinnön ja maiseman suojeluun.

Kokonaisuutena on parempi, että meneteltäisiin ja varauduttaisiin luonnonvarasuunnitelman luonnonsuojelujärjestövaihtoehdon mukaisesti. Keskeiset toimet ovat esitettyjen hakkuumäärien alentamisen lisäksi seuraavat:

1) Maanmyynteihin ja muuhun vastaavaan valtion maaomaisuuden realisointiin tarvitaan arviointimekanismeja, joilla varmistetaan se, että luonto- ja virkistysarvojen kannalta arvokkaita

palstoja ei myydä tai vuokrata muuttavaan maankäyttöön. Lisäksi tulisi luoda vuorovaikutuskäytännöt, joilla varmistetaan se, että paikallisia ihmisiä ja järjestöjä kuullaan ajoissa ennen merkittäviä myyntipäätöksiä.

2) Seuraavalla viisivuotiskaudella tulee suojella merkittävästi lisää valtion metsiä ja soita perustamalla uusia suojelumetsiä sekä täydentämällä alue-ekologista verkostoa uusilla luontokohteilla. Hyviä ja perusteltuja lisäsuojelukohteita löytyy luontojärjestöjen tuoreimmasta suojeluesityksestä.

3) Soidensuojelun täydennysohjelman valtion maiden kohteiden toteutuksessa tulee Kainuussa tukeutua vain luonnonsuojelulain mukaiseen suojeluun, joka on myös ennallistamisen sekä matkailu- ja virkistyskäytön kehittämisen kannalta paras suojelutapa valtakunnallisesti arvokkaille kohteille. Metsähallituksen muita suojelukeinoja (suojelumetsät, ympäristöarvometsät, alue-ekologisen suunnittelun luontokohteet) tulee käyttää muiden arvosoiden huomiointiin.

4) Matkailuelinkeinolle tärkeiden metsien osalta luonnonvarasuunnitelmaan tulee kirjata mekanismit, jolla monikäyttömetsien suojelukaavoittamista ja säilyttämistä jatketaan. Niihin kuuluvat ainakin seuraavat toimet:

- retkeilyalueet ja virkistysmetsät muutetaan luonnonsuojelulain mukaisiksi suojelu- ja matkailukohteiksi, puuttumatta metsästysoikeuksiin.
- Metsähallituksen retkeilyreittien ja mm. Lönnrotin reittien vaaliminen, kunnostaminen ja kehittäminen otetaan vakavasti mukaan metsätalouden suunnitteluun. Esimerkiksi Itärajan retkeilyreitti yhdistää Kalevalapuiston alueita ja on osa valtakunnallista retkeilyreittiä sekä E10-kaukovaellusreittiä.
- Valtion retkeily- ja matkailumetsät, sekä muut maisemallisesti merkittävät alueet, kuten ranta- ja harjumaisemat, kylien lähimetsät, kulttuurikohteet, retkeilyreittien varret sekä tienvarsi- ja virkistysmetsät, jätetään Metsähallituksen tulostavoitteen ulkopuolelle ja siirretään luontopalveluiden taseeseen. Minimisään nämä alueet tulee saattaa avohakkuuttoman metsätalouden sekä maiseman kannalta riittävän leveiden kunnollisten suojavyöhykkeiden piiriin.

Yhteenveto ja jatkotoimenpide-esitykset

Lausunnolla oleva luonnonvarasuunnitelma ei mahdollista Kainuun valtion maiden ja vesien kestäväää käyttöä. Siksi sitä ei esitettyssä muodossa tule viedä eteenpäin. Suunnittelutyölle tulee sen sijaan ottaa kunnolla lisääaikaa.

Esitämme edelleenkin, että Metsähallitus tutustuu perusteellisesti suojelujärjestöjen vaihtoehtoesitykseen ja ottaa sen jatkotyön pohjaksi. Lopputulos olisi kaikkien kannalta kestävämpi niin.

Mikäli Metsähallitus päätyy viemään tämän hetkisen suunnitelmaversion eteenpäin lopullisena esityksenä, toivomme, että Kainuun luonnonsuojelupiirin ja Kainuun lintutieteellisen yhdistyksen nimeä ei käytetä tuotoksessa siinä muodossa, että joku saattaa saada käsityksen siitä, että järjestöt ovat sen jollakin tasolla hyväksyneet. Jos nimemme ovat mukana, niin vaadimme, että lopputuotoksesta käy selvästi ilmi se, että olemme lopputulokseen tyytymättömiä ja teimme prosessin aikana oman vaihtoehdomme, joka ei kuitenkaan järjestöjen mielestä näy lainkaan lopullisessa suunnitelmassa.

Kajaanissa 8.5.2015

psta

Kainuun luonnonsuojelupiiri ry
Markku Nykänen

Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry
Vesa Hyyryläinen